Motion

1978/79:1105

av Olle Wästberg i Stockholm och Bonnie Bernström om en mänskligare politik

Vi har de senaste åren fått en rad personliga vittnesbörd om hur svårt det kan vara att förena politiskt arbete med ett normalt familjeliv. Nyligen publicerade undersökningar visar också att de politiskt förtroendevalda i allt högre grad rekryteras bland offentligt anställda – de som har lättast att anpassa arbetstider till politikens krav.

Politiska förtroendeuppdrag utövas i hög grad på helger och kvällstid. Det ligger i sakens natur: politikens uppgift är att nå ut till människor. Och dessa människor är i regel bara lediga på kvällar och helger.

Den andra sidan av samma sak är att de som har politiska förtroendeuppdrag tvingas att arbeta på tider i en utsträckning som inte är vanlig. Den som har ett vanligt arbete och dessutom har några politiska förtroendeuppdrag avsätter ofta kväll efter kväll, helg efter helg för sina politiska uppdrag.

Detta innebär att just de som skall besluta om t. ex. affärstider, barntillsyn eller sextimmarsdag tvingas till arbetstider som gör att de ofta försummar familj och vänner, vilket medför att de står utanför många av vardagslivets sysslor.

Rita Liljeström har skrivit att "det är de ojämlika männen som styr samhället. De jämlika har inte tid." I detta ligger mycket av sanning. Det finns en risk att vi får ett negativt urval till politiken, som gör att bara de som mest hänsynslöst är beredda att offra familje- och privatliv får politiska uppdrag.

Det här problemet har ökat under senare år. Närdemokratin ställer krav på politikerna att ställa upp inför miljögrupper och byalag, inför vårdorganisationer och patientgrupper. Interndemokratin kräver att de som har politiska uppdrag bör träffa medlemmar, ställa upp på möten, dela ut flygblad. Samhället har blivit mer svårgenomträngligt, vilket medför att de politiska uppdragen tar mer tid för att politikerna inte helt skall överflyglas av tjänstemännen.

Därför är det inte en "facklig" fråga för politiker vilka arbetstider och arbetsformer som finns för dem. Tvärtom är det av stor betydelse för kvaliteten i besluten att de som har politiska uppdrag också tillåts att bevara kontakten med barn, familj och arbetsliv.

Det är ett demokratiskt intresse att utvecklingen mot allt fler yrkespolitiker bryts. Skall barnfamiljer och kvinnor kunna beredas plats i politiken måste de politiska arbetsformerna förändras.

På det här området finns inga patentlösningar. Det behövs en hel rad

åtgärder för att det politiska livet bättre skall kunna förenas med barn och arbetsliv.

- Bland det viktigaste är att bryta den tendens som innebär att den främsta meriten för att få ett politiskt förtroendeuppdrag är att inneha andra förtroendeuppdrag. Det är nödvändigt att sprida inflytandet på allt fler människor. Mångsysseriet hotar inte bara kvaliteten i besluten utan möter också demokratiska invändningar. Det är därför angeläget att vi nu får en kartläggning av det politiska mångsysseriet.
- Politiska förtroendeuppdrag bör i så stor utsträckning som möjligt utövas på dagtid/arbetstid. Det måste bli lika naturligt att gå från arbetet för politiskt som för fackligt arbete! Undantag från dagtidsregeln bör bara göras för möten där allmänheten har tillträde, t. ex. fullmäktigeförsamlingar.
- Fr. o. m. halvårsskiftet 1977 vidgades rätten till ledighet för politiska uppdrag. Men medan kommunalt och statligt anställda har rätt att behålla hela eller en stor del av lönen finns ingen sådan rätt för privatanställda. Denna orättvisa mellan olika grupper anställda skulle försvinna genom ett system med rätt till ledighet och ersättning för förlorad arbetsinkomst för politiska uppdrag. Exakt hur ett sådant ersättningssystem skall vara utformat bör utredas.
- Barnvakt på politiska sammanträden löser inte de grundläggande problemen: att politiskt arbete kan vara ett hinder för föräldrar att träffa sina barn tillräckligt mycket, att småbarnsföräldrar inte får politiska uppdrag om de inte är beredda att försumma sin familj. Detta hindrar inte att kommunerna bör medverka till att lösa småbarnsföräldrarnas barnvaktsproblem i samband med kommunala uppdrag.

Med hänvisning till ovan anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en utredning om hur de politiska arbetsformerna bättre skall kunna anpassas till barn och familjeliv.

Stockholm den 25 januari 1979

OLLE WÄSTBERG (fp)
i Stockholm

BONNIE BERNSTRÖM (fp)